

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma

Satu Vuorikari

”Hienoa, sinulla on jo toinen sukka jalassa!”
Varhaiskasvattajien kokemuksia positiivisesta pedagogiikasta

Opinnäytetyö
Huhtikuu 2019

OPINNÄYTETYÖ
Huhtikuu 2019
Sosiaalialan koulutusohjelma

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
+358 13 260 600 (vaihde)

Tekijä
Satu Vuorikari

Nimeke
"Hienoa, sinulla on jo toinen sukka jalassa!"
Varhaiskasvattajien kokemuksia positiivisesta pedagogiikasta

Tiivistelmä

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa tietoa positiivisen pedagogiikan merkityksestä varhaiskasvatuksessa. Työssä käytettiin laadullista eli kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Aineisto kerättiin teemahaastattelemalla päiväkodin varhaiskasvattajia helmikuussa 2019. Aineisto analysoitiin sisällönanalyysimenetelmällä.

Tutkielman tuloksista nousi esiin rohkaisevia asioita positiivisen pedagogiikan käyttöönoton puolesta lasten, varhaiskasvattajien ja työyhteisön näkökulmasta. Tulokset kertoivat mahdollisuudesta lisätä positiivisen pedagogiikan käyttöä varhaiskasvatuksessa.

Opinnäytetyön tuloksia voi käyttää varhaiskasvatusta kehitettäessä päiväkodeissa, perhepäivähoidossa ja uusien työntekijöiden perehdyttämisessä. Tutkielma on täydennyksenä selvitettyä positiivisen pedagogiikan käyttöä varhaiskasvatuksessa.

Kieli
suomi

Sivuja 40
Liitteet 4
Liitesivumäärä 5

Asiasanat

varhaiskasvatus, positiivinen pedagogiikka, vahvuuskasvatus

THESIS
April 2019
Degree Programme in Social Service

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
FINLAND
+ 358 13 260 600 (switchboard)

Author
Satu Vuorikari

Title
"Great! You are already wearing the other sock."
Early Childhood Educators Experiences in Positive Pedagogy

Commissioned by Early Childhood Education in the City of Kitee.

Abstract

The aim of this thesis was to produce information about importance of positive pedagogy in early childhood education. A qualitative research method was used in the thesis and the data was collected by interviewing early childhood educators in February 2019. The thesis was analyzed by the method of content analysis.

From the results of the thesis, encouraging things about using positive pedagogy from the point of view of children, early childhood educators and the work community arose. The results of this thesis can be used to enhance the use of positive pedagogy in early childhood education.

The results of this thesis could be used to develop early childhood education in day care centers, family day care, and familiarization with new employees. The thesis is a complement to the use of positive pedagogy in early childhood education.

Language

Finnish

Pages 40

Appendices 4

Pages of Appendices 5

Keywords

early childhood education, positive pedagogy, the strength of education

Sisältö

Tiivistelmä

Abstract

1	Johdanto	5
2	Varhaiskasvatus	6
2.1	Lainsäädäntö ja tehtävä	6
2.2	Varhaiskasvatuksen päivä	7
2.3	Varhaiskasvattaja positiivisen pedagogiikan toteuttajana	8
3	Positiivinen pedagogiikka	12
3.1	Varhaisempia ja uudempaa teoriaa	12
3.2	Huomaa hyvä -koulutus	14
3.3	Aikaisempia opinnäytetöitä ja tutkimuksia	16
4	Opinnäytetyön prosessi	17
4.1	Tarkoitus ja tehtävä	17
4.2	Laadullinen tutkimus	18
4.3	Teemahaastattelu	19
4.4	Aineistonkeruu	20
4.5	Aineistolähtöinen sisällön analyysi	21
5	Tutkimustulokset	25
5.1	Positiivinen ilmapiiri	25
5.2	Hyvä työkalu	28
6	Johtopäätökset ja pohdinta	31
6.1	Johtopäätökset tutkielmasta	31
6.2	Luotettavuus ja eettisyys	34
6.3	Oppimisprosessi	36
6.4	Hyödynnettävyys	37
	Lähteet	39

Liitteet

Liite 1 Teemahaastattelu

Liite 2 Haastattelupyynnö

Liite 3 Laadullisen analyysin prosessi

Liite 4 Luonteen vahvuuksia

1 Johdanto

Positiivinen pedagogiikka on tärkeää varhaiskasvatuksessa, koska positiivisuuden kautta voidaan nostaa esiin lapsen vahvuuksia ja näin tuoda hänelle hyvinvointia elämään, joka on elämänmittainen etuus. Vahvuudet ovat avuksi ongelmatilanteiden yli pääsemisessä. Kiteelle positiivinen pedagogiikka tuli kahden lastentarhanopettajan kuultua koulutuspäivillä kollegaltaan positiivisesta pedagogiikasta ja Huomaa hyvä -koulutuksesta. Opinnäytetyön toimeksiantajana on Kiteen kaupungin varhaiskasvatus, jonka menetelmänä on positiivinen pedagogiikka ja ratkaisukeskeisyys. Kiteellä Huomaa hyvä -koulutus varhaiskasvattajille toteutettiin 2017.

Opinnäytetyön raportissa selvitetään positiivisen pedagogiikan merkityksestä varhaiskasvatuksessa yhdessä kaupungin päiväkodeista. Työssä käsitellään positiivisen pedagogiikan ja luontevahvuuksien käsitteitä. Työhön kuuluu varhaiskasvatuksen merkityksen ja varhaiskasvattajien toteuttaman kasvatuksen tarkastelua. Selvitän, mitä positiivisen pedagogiikan käyttöönotto on muuttanut päiväkodin arjessa. Teemahaastattelemalla saatu tutkielman aineisto on analysoitu sisällönanalyysimenetelmällä. Tulokset puoltavat positiivisen pedagogiikan käyttöä.

Päiväkodissa toiminta perustuu varhaiskasvatussuunnitelmaan (lapset 1-5 v.) ja esikoulu (lapset 6v.) pohjautuu kaupungin esiopetussuunnitelmaan. Päiväkodin leikkitoiminta on kerhomuotoista ohjailtua ja kontrolloitua toimintoa kouluisten (lapset 1-2 lk.) aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteydessä koulun lukuvuoden mukaisesti.

2 Varhaiskasvatus

2.1 Lainsäädäntö ja tehtävä

Varhaiskasvatussuunnitelman (vasu) perusteet on Opetushallituksen antama määräys valtakunnallisesti varhaiskasvatustilain (540/2018) nojalla. Sen mukaan laaditaan paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat ja toteutetaan varhaiskasvatus. Varhaiskasvatustilain ohjaa varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tekemistä, joka säätää lapsen oikeutta varhaiskasvatukseen ja tavoitteista varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen osana on esiopetus, jota säätää perusopetuslaki (628/1998) 26 a § (1040/ 2014). Opetushallituksen määräämänä esiopetusta ohjaavat Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Suomalaisen koulutusjärjestelmän osana on varhaiskasvatus, joka tukee ja monipuolistaa kotien kasvatustehtävää vastaten osaltaan lapsien hyvinvoinnista. Varhaiskasvatussuunnitelman kokonaisuus koostuu valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteista, varhaiskasvatussuunnitelmista paikallisesti ja lasten varhaiskasvatussuunnitelmista. Tarkoituksena on luoda varhaiskasvatukseen osallistuville lapsille yhdenvertaiset edellytykset kokonaisvaltaiseen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen. (Opetushallitus 2016, 8.)

Yhteiskunnallisena palveluna varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea lasten kokonaisvaltaista kehitystä, kasvua ja oppimista huoltajien kanssa yhteistyössä. Varhaiskasvatus on palvelu, joka edistää lasten tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja ehkäisee syrjäytymistä. Lasten osallisuutta ja aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa vahvistavat varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot. Varhaiskasvatus mahdollistaa huoltajien osallistumisen työelämään ja opiskeluun. (Opetushallitus 2016, 9.)

2.2 Varhaiskasvatuksen päivä

Päivärytmi varhaiskasvatuksessa on samanlainen eri päiväkodeissa. Päivän ohjelma pitää sisällään aamupalan kahdeksan aikaan, jonka jälkeen on vapaata leikkiä ja yhdeksän aikaan ohjattua toimintaa. Ulkoilua on puoli kymmenen aikaan yhdentoista lounaaseen asti. Kokopäivälapset käyvät päivälevolle lounaan jälkeen. Lepohetken jälkeen on välipala, leikkiä ja ulkoilua. Ohjattu toiminta painottuu aamupäivään ollen vähäisempää iltapäivällä. (Reunamo 2007, 32.) Päiväkodissa on runsaasti leikkiaikaa sisä- ja ulkoleikkeihin. Vapaassa leikissä lapset voivat vaikuttaa oman leikkinsä valintaan ja leikin sisältöön. Ohjattu toiminta on suunniteltua ja sisältää pedagogisen osuuden, joita ovat liikuntatuokio, opettavaiset keskustelut, erilaiset tehtävien tekemiset, maalaus ja opetus. Perushoito pitää sisällään lapsesta huolehtimista, vaatettamista ja riisumista, WC-asioinnissa auttamista sekä käsien pesuista huolehtimista ja ruokailut. Varhaiskasvatuksessa kasvatusta on oppitukioiden lisäksi perushoidossa ja ruokailtaessa. (Reunamo 2007, 31.)

Useissa päiväkodeissa on vallalla edelleen voimakas tuokiokeskeisyyden kulttuuri. Aikuisten erityisosaamisen alueet ja vuodenaikojen vaihtelusta esille nousevat teemat hallitsevat suunnittelua. Hankkeen, jonka kohteena oli edistää lapsihavainnointiin rakentuvaa arviointia, tuki ajatusta siitä, että pedagogisia menettelytapoja uudistettaessa tulee kyetä luopumaan jostain vanhasta. Jos kaikkea entistä toimintaa vielä käytetään ja sen päälle lisätään uutta omaksettua oppia, on riskinä henkilökunnan ylikuormittuminen ja väsyminen. Pienryhmätoiminta antaa tosioloisen ja käyttökelpoisen perustan lasten havainnointiin ja arviointiin. Pienryhmätoimintaa ja sen arvoa lapsiyksilöiden oppimiselle ja kehitykselle arvioidaan alati. Arvioinnista saatua tietoa käytetään edelleen pedagogiikan suunnittelussa. Ympäristöä perustetaan ja muovataan arvioinnista saadun tiedon ja käytettävän teeman mukaan hyödyttämään lasten yhteistyötä, oppimista ja synnyttämään uutta toimintaa. Tehtävät ja toiminnot kannattavat suunnitella tavoitteiltaan avonaisiksi, näin lapsilla

on vapaus kulkeutua vaihteleviin lopputuloksiin sekä käyttää moninaisia toimintatapoja ja materiaaleja omien taitojensa, mielenkiintonsa ja ymmärryksensä mukaisesti. Merkittävä yksilöllisyyden takaaja on myös varhaiskasvattajan kyky sopeutua tilanteen mukaan ja ottaa lapset osallisiksi toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. (Heikka, Hujala, Turja & Fonsén 2016, 55–56.) Positiivisessa pedagogiikassa on tarkoitus luopua negatiivisesta ajattelusta ja puheesta. Lasten luonteen vahvuuksia ja voimavaroja haetaan. Lasta tuetaan ja rohkaistaan käyttämään vahvuuksiaan. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016,19.)

2.3 Varhaiskasvattaja positiivisen pedagogiikan toteuttajana

Arjen kasvatus – ja opetustyössä positiivisessa pedagogiikassa on kolme johtajataustaa, joista ensimmäisessä ideana on, että kannustetaan lasta tunnistamaan oman elämäkokemuksiensa havainnointia ja vahvuuksiaan. Toisena ideana on asettaa lapsi aktiiviseksi toimijaksi tarjoamalla tilaisuus lapsen omien kokemusten ja tunnetilojen dokumentoinnille. Kolmantena ideana on, että lapsen omien elämäkokemusten jakamiseen ja yhteiseen merkityksenantoon luodaan mahdollisuudet. (Kumpulainen, Mikkola, Rajala, Hilppiö & Lipponen 2014, 231–232.)

Varhaiskasvatus antaa tukevan perustan lasten oppimiselle: jokaisen lapsen yksilöllistä kehittymistä lujitetaan ja kannustetaan, samalla mahdollistetaan varhaiskasvatuksessa lapsille yhdessä oppimisen mahdollisuudet ja tasoitetaan lasten kotitaustoista johtuvia eroja. Osallistuminen varhaiskasvatukseen edistää lapsen myöhempää koulutusta ja sitä myötä tasa-arvoistavat lasten mahdollisuudet koulutusvalintoihin ja tulevaan yhteiskunnalliseen asemaan. Varhaiskasvatuksen henkilökunnan ja vanhempien välinen yhteistyö perustuu lapsen tarpeisiin, näin varhaiskasvatuksen toimintaa johtaa lapsen edun ja oi-

keuksien toteuttaminen. Vuorovaikutuksen asianosaisina toimivat lapsen huoltajat ja varhaiskasvatuksen ammattilaiset sekä kumpienkin tiedot ja kokemukset lapsesta. Yhdessä he luovat parhaan edellytyksen lapsen terveelle kasvulle ja hyvinvoinnin turvaamiselle. Yhteistyö sisältää varhaiskasvattajien ja lapsen huoltajien välisen luottamuksen, vuorovaikutuksen sekä niiden kannattelun ja ylläpidon. Tämän kaltainen vuorovaikutussuhde edellyttää dialogia, joka rakentuu luottamuksellisuuteen ja toisiaan kunnioittavaan kohtaamiseen. Yksi tehtävä lapsen kasvatuksessa on lapsen tunnekokemusten jakaminen ja vanhemmuuden tukeminen. Varhaiskasvatuksen henkilökunnan työnä on ottaa vanhemmat huomioon kumppaneina ja tiedon lähteinä, eikä vain asiakaina ja tiedon kohteina. Sujuva yhteistyö tukee lapsen kasvua ja kehitystä monipuolisesti sekä antaa eväitä huoltajille heidän kasvatustehtävässään. (Koivula, Siippanen & Eerola-Pennanen 2017, 9, 85–86.) Yhteistyössä huoltajien kanssa on tärkeää huomioida perheiden kulttuuri ja moninaisuus, lasten yksilölliset tarpeet sekä huoltajuuteen liittyvät kysymykset (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 15).

Vastoin käymisiä ja vaikeuksien esiintymistä lapsen elämässä ei jätetä havainnoita, vaan niitä lähestytään positiivisesta näkökulmasta. Vaikeudet saattavat olla kasvattavia ja eheyttäviä ihmiselle. Lapsen itseilmaisun ja maailmansa jäsentämisen keino pyritään huomioimaan positiivisen pedagogiikan opetuksessa. Kasvattajan tehtäviin kuuluu antaa työvälineet, olosuhteet sekä oppimis- ja opetusmenetelmät, jotka avittavat lasta kehittymään ja osallistumaan yksilöllisesti yhteisön osana. Lapselle tarjotaan monenlaisia menetelmiä dokumentoida ja jakaa omaa kokemusmaailmaansa. Varhaiskasvattaja voi dokumentoinnin perusteella havainnoida lapsen kokemusmaailmaa, kehitystä, hänen tapansa hahmottaa monenlaisia ilmiöitä, lasta itseään ja ympäröivää maailmaa. Dokumentoinnin perusteella varhaiskasvattaja voi arvioida ja suunnitella pedagogista toimintaa, joka antaa perustuksen myönteiselle vuorovaikutusilmapiirille, kasvatuskumppanuudelle ja yhteisöllisyydelle. Yhteistyössä varhaiskasvattajan, vanhemman ja lapsen kanssa, lapsen oppimisen ja hyvinvoinnin arviointi rakentuu. (Kumpulainen ym. 2014, 231, 234.)

Vahvuuksien muotoutuminen tapahtuu kuuden ensimmäisen elinvuoden kuluessa. Lapsen löytäessä käytöksen mallit, joista hän saa kehuja, huomiota ja rakkautta, niin muovautuvat hänen vahvuutensa. Lapsen lahjat, kiinnostuksensa kohteet ja vahvuksiensa vuorovaikutus ovat lapsen talttana, kun hän huomaa, mikä toimii tai ei toimi hänen maailmassa, saadessaan useiden vahvuuksien ominaisuudet näkyviin yksityiskohtaisesti. Samalla hän pilkkoo toimimattomia malleja pois. Lasta tulee palkita kaikista vahvuksiensa osoittamisesta. Kasvattajan tulee ponnistella voidakseen antaa lapsen tuoda esiin orastavia ominaisvahvuuksia arjessaan. Vahvuuksien ilmetessä, nimeä ne lapselle. (Seligman 2008, 291–292.) Luonteen vahvuudet ovat kasvavia, siiveillisesti arvostettuja ja tulevat näkyviin tunteissa, ajatuksissa ja käytöksessä. Ne voidaan jakaa esimerkiksi seuraavasti: Kognitiivisia vahvuuksia, liittyen tiedon hankintaan ja käyttämiseen, mahdollistaen muidenkin hyveiden toteutumista. Näihin huomioidaan luonteenvahvuuksista luovuus, uteliaisuus, arviointikyky, oppimisen ilo ja näkökulmanottokyky. Emotionaalisia vahvuuksia tarvitaan päämäärien saavuttamiseksi tavattaessa ulkoista tai sisäistä vastarintaa. Näitä luonteenvahvuuksia on rohkeus ja urheus, sinnikkyys, rehellisyys ja innostus. Sosiaalisia vahvuuksia tarvitaan toisten huolehtimiseen, ystävyytykseen, luottamukselliseen kaksin tai useampien ihmisten välisiin suhteisiin. Siihen on luonteenvahvuuksina rakkaus, ystävällisyys ja sosiaalinen älykkyys. Oikeudenmukaisuuteen lasketaan luonteenvahvuuksista ryhmätyötaitot, reiluus ja johtajuus. Kohtuullisuuden vahvuuksia ovat anteeksiantavuus, vaatimattomuus, harkitsevaisuus ja itsesäätely. Henkisyteen, jolla tarkoitetaan ihmisyyden ylittävää maailmankaikkeutta, lasketaan vahvuudeksi kauneuden arvostus, kiitollisuus, toiveikkuus, huumorintaju ja hengellisyys. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 32–33.)

Tehokkain kasvatustapa on positiivinen palaute eli lasten kannustaminen, kehuminen ja kiittäminen, jonka soveltaminen käytännössä ei ole yksinkertaista. Harkitsemattomasti käytettäessä se kadottaa yksinkertaisesti tehonsa, kääntyen jopa itseään vastaan. (Furman 2018, 9.) Hyvän itsetunnon kasvualustana on yhteenkuuluvaisuuden tunteen synnyttäminen. Ihmisillä on

pyrkimys olla pidetty, arvostettu, kuulua joukkoon, olla rakastettu ja hyödyllinen. Kaikilla on tarve toisten kera jakaa se, mitä on ja saada kannustimia itselleen. Ihminen tahtoo tuntevansa itsensä ainoalaatuiseksi kokiessaan yhteyttä toisiin ihmisiin. On luotava myös tunne, että osaa tehdä hyvin jotakin, ainakin yhtä hyvin kuin joku muukin, ehkä paremminkin. Ansiokkuuden ja arvostuksen tunne pitää sisällään ajatuksen, että olen hyvä ja toiveeni, tunteeni sekä ajatukseni ovat arvokkaita, hyödyllisiä ja varteen otettavia, joita toisetkin arvostavat. (Ahonen 1994, 64–65.) Hyvään itsetuntoon liittyy positiiviset tunteet. Hyvän itsetunnon omaavalla ihmisellä on kyky selviytyä epäonnistumisista ja pettymyksistä. Hän pystyy mielestään vaikuttamaan riittävästi elämäänsä kyeten tekemään ratkaisuja ja päätöksiä niin, että ne ohjaavat hänen elämää toivottuun suuntaan, on oman elämänsä subjekti. Hyvä itsetunto vapauttaa energiaa sosiaalsiin taitoihin, jolloin voi siirtää huomionsa itsestä muihin ja kyetä tulemaan toimeen toisten ihmisten kanssa. Lapselle, jolla on vahva itsetunto, tulee opettaa hyväksyttävät ja oikeat keinot selvittää ihmisten välisiä ongelmia. (Keltikangas-Järvinen 2003, 35–37.)

Kaikilla lapsilla on kehityksensä ja kasvunsa jossakin vaiheessa huonoja tapoja, raivokohtauksia, pelkoja tai painajaisia, joista halutaan päästä eroon. Aluksi aikuinen selvittää, mikä ongelma lapsella on, ja sitten miettii, minkä taidon lapsen tulisi oppia selättääkseen ongelman. Sen jälkeen aikuinen selittää lapselle, että haluaa lapsen oppivan tämän taidon ja auttaa lasta havaitsemaan hyödyn joka seuraa, kun hän oppii tämän taidon. Lapsi saa antaa taidolle nimen. Lasta autetaan miettimään, hänelle tärkeitä ihmisiä, jotka hän voisi pyytää kannustajakseen. Lapsen kanssa mietitään miten juhlistetaan hänen opittua taidon. Pohditaan lapsen kanssa miten taitoa harjoitellaan ja kuinka kannustajat kannustavat lasta nähdessään hänen tekevän parhaansa. Lapsi saa päättää, kuinka hänen kannustajat muistuttavat hänen välillä unohtaessa mitä piti harjoitella. Lapsen opittua kyseinen taito, toteutetaan suunnitelma juhlistamisesta, ja lasta kehoitetaan kiittämään kannustajia juhlistamisen yhteydessä. (Furman 2018, 82, 84–85.)

3 Positiivinen pedagogiikka

3.1 Varhaisempia ja uudempaa teoriaa kasvatuksesta

Varhaiskasvatus on perustunut traditionaalisesti kahteen tärkeään kehityksen ja oppimisen traditioon – Piaget`n konstruktivistiseen teoriaan ja Vygotskin kulttuuri-historialliseen teoriaan (Kronqvist 2016, 21). Varhaiskasvatuksen keskeisiä tutkijoita varhaisimpina aikoina, kun ei vielä puhuttu positiivisesta pedagogiikasta, ovat olleet Lev Vygotsky ja Jean Piaget`. Thomas Gordonin teoria on 1970 – luvun edistyksellistä teoriaa, jota nykypäivänä on positiivinen pedagogiikka. Positiivisessa pedagogiikassa on vahvuuskasvatus, joka tukevat sitä, että ihmisiin tulee luottaa ja heistä tulee välittää. Sosiaalinen vuorovaikutus ja ajatteluprosessi ovat olleet Piaget`n yhtenä tutkimuksen aiheena. Sosiaalisen vuorovaikutuksen välineenä Lev Vygotsky ajattelee olevan kielen, joka on yhteydessä ajatteluun ja oppimiseen. Positiivinen pedagogiikka muo- vaa ihmisistä hyvinvoivempia joiden luontevahvuudet parantavat vuorovai- kutustaitoja.

Piaget`n mukaan oppimisprosessissa lapsi laatii huomioidensa lähtökohdilla jäsenyntyitä toiminta- ja tietokokonaisuuksia, skeemoja. Lapsi sulattaa vanhaan skeemaan uutta tietoa tai hylkää vanhaa skeemaa korvaten sen uudella tiedolla. Tiedollisten konfliktien kautta tapahtuu lapsen älyllinen oppiminen ja kehittyminen. Piaget`n mukaan lapsen kognitiivinen kehitys on yksilöllistä. Hän ajattelee, että yksilöllisiä ajatteluprosesseja aktivoidaan sosiaalisella vuorovai- kutuksella. Erityisesti saman tiedollisen tason omaavien välillä on vertaisvuorovaikutus, joka tehokkaasti saa aikaan kognitiivisia konflikteja oppimisproses- seissa heidän pyrkiessään ymmärtämään toistensa näkemyksiä. (Salovaara 2004a.) Lev Vygotsky keskittyi teorioissaan sosiaalisen vuorovaikutuksen mer- kitykseen kielen ja ajattelun sekä oppimisen väliseen kontaktiin. Hänen mu-

kaansa kehityksessä lapsella ensi alkuun on sosiaalisen vuorovaikutuksen välineenä kieli, josta kehittymisen edetessä muotoutuu myös väline ajatteluun kielen sisäistyessä. Vygostky ajattelee, että yhteiskunnan kulttuurin ja tradition perustalta yksilön tietoisuus sosiaalisissa suhteissa rakentuu. Hänen mukaansa sosiaalisuus on lapsella synnynnäistä. (Salovaara 2004b.)

Psykologi Thomas Gordon on kehittänyt 1970-luvulla vanhempi-, lapsi- ja ihmiskeskeisen ohjelman, joka on arkitilannekeskeinen ja vapauttaa vanhemmat ulkopuolisista asiantuntioista. Siinä perheet tulevat itse voimanlähteeksi itselle, nähden myönteisen mahdollisuuden tunne-elämän herkistämiseen ja kehittämiseen. Oikeanlainen tunnesuhtautuminen vaatii varomaan jatkuvaa liiallista vaatimista, alati lapsen kytkemistä itseemme, välinpitämättömyyttä, väheksymistä tai nalkutusta. Itsessämme tulee kehittää ilme-, ele- ja tunnekieltä sekä meidän tulee kehittää itseämme yhä avoimemmaksi, rehellisemmäksi, suoremaksi ja eritoten aidommaksi. Meidän ajatuksiemme, puheidemme ja tekojemme tulee olla enenevässä määrin yhdensuuntaisia. Thomas Gordonin ohjelma pitää sisällään periaatteita: 1) Kuinka opin kuuntelemaan toista paremmin, 2) kuinka opin ilmaisemaan aidommin tunteitani, puhumaan siten, että minua kuunnellaan aidosti ja 3) kuinka opin näkemään pulmatilanteet siten, että kaikki olisivat tehtyihin ratkaisuihin tyytyväisiä. Tavoitteena on kehittää lasten aitoa tunneilmaisua, itsenäisyyttä ja ongelmanratkaisutaitoja. (Gordon 1978, 9-11.) Thomas Gordonin teorian mukaan asiantuntijoita tarvitaan pääasiassa aktivoivaan tukemiseen. Positiivisessa pedagogiikassa on vahvuuskasvatus, joka tukee sitä, että ihmisiin tulee luottaa ja heistä tulee välittää.

Tekijät ja olosuhteet, jotka saavat ihmiset yksilöinä ja yhteisönä menestymään ja aiheuttavat polkuja näiden asioiden vahvistamiseksi, ovat positiivisen pedagogiikan tavoitteena. Pelkän pahoinvoinnin poistaminen ei varmista hyvinvointia. Välineet joiden hyödyllä voimme edistää hyvinvointia, viritä inhimilliseen kukoistukseemme ja elää aitoa menestyksellistä onnellista elämää, löytyvät positiivisen psykologian moninaisista tutkimuksista. Positiivisen psykologian

ydinsanoma on suunnata huomio siihen, mikä on toivottua, tavoiteltavaa ja toimivaa. Tähän kuuluu olennaisena osana negatiivisten tunteiden ja kokemusten rakentava työstäminen ja sitkeys selvitä niistä. Hämmästyttävä voima on myönteisellä palautteella. Se aikaansaa kasvua, energiaa, intensiivisiä tunteita ja kohdentaa käyttäytymistä. Kannustava palaute tuo iloa ja voimavaroja. (Leskisenoja 2017, 33–34, 162–163.)

Ratkaisukeskeiseen psykologiaan perustuvaa menetelmää voidaan käyttää auttaen lasta hänen vaikeuksissa ja ongelmissa. Lapsi haluaa opetella erilaisia taitoja, mutta hän ei juttele kernaasti ongelmistaan. Siksi lapsen kanssa kannattaa keskustella taidoista, joiden avulla hän voi oppia voittamaan ongelmansa. Ajatuksena on, että aina löytyy jokin taito jonka avulla lapsi voi saada ongelmansa poistettua tai saa ainakin helpotusta tukalaan tilanteeseensa. Puhumalla lapsen kanssa, selvitetään hänelle, minkälainen taito hänen tulisi oppia päästäkseen ongelmasta. Taidon selvittyä laaditaan lapsen kanssa suunnitelma minkä avulla hän oppii kyseisen taidon. Taidon tulee olla niin konkreettinen, jotta lapsi kykenee harjoittelemaan sitä arjessaan lähimmäistensä kannustamana. (Furman 2018, 82–83.) Positiivinen psykologia on tieteen ala, josta eriytyy kasvatukselle ja oppimiselle oma suuntaus. Siellä on positiivinen pedagogiikka, johon pohjautuu Huomaa Hyvä- koulutus ja vahvuuskasvatus sekä ratkaisukeskeinen menetelmä.

3.2 Huomaa hyvä -koulutus

Huomaa Hyvä -koulutus perustuu positiivisen psykologian käytännön soveltamiseen tarkoittaen, että siinä keskitytään luonteen vahvuuksiin ja voimavaroihin sekä niiden löytämiseen. Ajatuksena on positiivisen luonnekasvatuksen ja lostavan jokaisen persoonallista suorituskykyä kohti parasta muotoaan.

Jokaisen luonteessa on ainoalaatuisuutta, joka on tavoitettavissa ja säihkyttävissä loistonsa. Jokaisella ihmisellä tulisi olla oikeus elää hyvää ja merkityksellistä elämää. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 35.)

Aikuisen työskentelyasenne ja suhtautuminen lapsiin muuttuvat puhuttaessa vahvuuksista sekä niiden käyttöön ottaminen. Haasteista on vaivattomampaa puhua ja säilyttää puheessa myönteinen vivahde, kun ongelmaa ei kiteytetä lapsen persoonaan, vaan opittaviin taitoihin. Kasvattajassa ja kasvatettavassa taitopuhe päästää irti voimavaroja. Vahvuuksia, joista on jo puhuttu, bongataan kuin ulkoilupihan lintuja. Eläväksi käyttökieleksi vahvuuskieli muuttuu, kun se tulee tutuksi. Esimerkiksi toivottaessa työrauhaa lisää opetetaan, mitä tarkoittaa itsesääntely ja sinnikkyys sekä mikä niiden arvo on omalle oppimiselle. Kasvatuksessa annetaan rikastettua palautetta, esimerkiksi ”Olipa hienoa, miten sait valmiiksi sen, minkä tällä tunnilla aloitit. Tuo oli kyllä sisukasta toimintaa sinulta. Huomasitko itse?” (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 69–71.)

Positiivisessa pedagogiikassa riskien selvittämisen asemasta kasvatuksen perustana ovat asiat, jotka kannattavat lapsia, tehden oppimisen mielekkääksi ja saaden heidät aistimaan oppimisen iloa. Lasten osallisuudelle, kasvatuskumppanuudelle ja yhteisöllisyydelle luovat perustan lapsen kokemuselämänpiirin tunteminen, dokumentointi ja kollektiivinen myönteinen merkityksenanto, jotka ovat myös keskeisen oppimisen, hyvinvoivan kasvun sekä hyvinvoinnin voimavaroina. Tavoitteena positiivisessa pedagogiikassa on edistää lapsen hyvinvointia ja oppimista päiväkodin arjessa. Yhdistyneiden Kansakuntien Lapsen oikeuksien sopimus (LOS) laatii Suomessa lasten hyvinvoinnin selvittelylle lähtökohdan. Se on laajin vahvistettu oikeudellisesti velvoittavien ohjeiden kokonaisuus lasten hyvinvoinnin kohentamiseksi. (Kumpulainen ym. 2014, 225–226.)

3.3 Aikaisempia opinnäytetöitä ja tutkimuksia

Opinnäytetyönä on tehty toimintatutkimus (Hägen & Ingman 2017), jonka tarkoituksena oli kartuttaa päiväkodin henkilökunnan tietoa luonteen vahvuuksista ja positiivisesta pedagogiikasta. Tarkoitus oli motivoida heitä käyttämään näitä taitoja päiväkodissa päivittäin tukien lapsien kasvua, hyvinvointia ja kehitystä. Tuloksista ilmeni, että varhaiskasvatuksen henkilökunta oli hyötynyt saadusta tiedosta. (Hägen & Ingman 2017, 2.) Yhteistä tämän opinnäytetyön kanssa on Mäkisen opinnäytetyössä positiivisen pedagogiikan lisääminen päiväkodin henkilökunnalle. Mäkisen (2017) opinnäytetyössä on valmistunut Opas vahvuusperustaiseen opetukseen varhaiskasvatuksessa. Oppaan perusideana on huomata hyvä jokaista yksilöllisesti arvostaen, joka perustuu positiiviseen pedagogiikkaan ja vahvuusperusteiseen opetukseen varhaiskasvatuksessa. Oppaaseen on valittu oleellisemmat asiat opinnäytetyöstä näkökulmana varhaiskasvattajat. (Mäkinen 2017, 2.) Ryhänen tutkii kasvatustieteen kandidaatintyössään positiivisen pedagogiikan käytössä olevaa toimintaa päiväkodissa. Minun opinnäytetyöni selvittää varhaiskasvattajien saaman koulutuksen seurausta varhaiskasvatuksessa. Ryhänen (2017) on selvittänyt positiivisen pedagogiikan menetelmiä päiväkodin yhteydessä. Tutkimuksessa avataan positiivisen psykologian perusteita ja sisäistämisen tärkeyttä sekä positiivisen pedagogiikan luonteen vahvuuksia ja voimavaroja. Tutkimuksen tuloksista ilmenee kasvattajan roolin ja esimerkin vaikutus lapseen. (Ryhänen 2017, 2.) Opinnäytetyöni tutkielmassa nousee esille sama asia.

Tieteellinen artikkeli Varhaiskasvattajat lapsikeskeisen pedagogiikan kehittäjinä päiväkodissa perustuu pitkäkestoiseen kehittämisprojektiin. Tuloksena havaittiin muun muassa lasten välisien suhteiden muuttumisen niin, että lapset alkoivat ilmaista ryhmään kuulumistaan monin tavoin ja heidän keskinäinen kommunikointinsa oli kestoaltaan pidempää. Lapset osoittivat myötätuntoa toisiaan kohtaan, tekivät ehdotuksia ja opettivat toisilleen erilaisia asioita, suunnittelivat ja toteuttivat oma-aloitteisesti yhteisiä projekteja koki ne omiksi juutukseen. Lasten toisiaan kohtaan tuntema kunnioitus lisääntyi ja pienemmät

lapset saivat apua ja neuvoja isommilta lapsilta. Aamupiirissä nousivat keskeiseksi keskustelut. Kasvattajat kokivat työnsä muuttuneen innostavaksi sekä pystyivät keskustelujen myötä hyväksymään monenlaiset tavat toimia. ”Opittiin arvostamaan kokemusten jakamista, palautteen antoa, tuen saantia ja sitä, että kollegat kuuntelivat ja olivat aidosti läsnä.” (Niikko & Korhonen 2014, 134–136.) Tieteellinen artikkeli valikoitui tähän, koska tässä on pitkäkestoisen prosessin tuloksena havaittu asioita, joita tulee esiin positiivisen pedagogiikan käytössä.

4 Opinnäytetyön prosessi

4.1 Tarkoitus ja tehtävä

Opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa tietoa positiivisen pedagogiikan merkityksestä yhdessä päiväkodissa. Varhaiskasvatuksen henkilökunta on saanut vuonna 2017 positiiviseen pedagogiikkaan pohjautuvaa koulutusta Kaisa Vuorisen opastuksella. Syksyllä 2018 oli jatkokoulutusta samaan aiheeseen. KM, erityisopettaja Kaisa Vuorinen on positiivisen pedagogiikan väitöskirjatutkija Helsingin yliopistossa.

Tutkimuskysymykseni on, mitä positiivisen pedagogiikan käyttöönotto on tuonut päiväkodin toiminnan toteutukseen. Tarkennetut tutkielmatehtävät selvittävät varhaiskasvattajien kokemuksia

- 1) miten arjessa näkyy positiivisen pedagogiikan käyttöönotto.
- 2) muutoksista, joita positiivisen pedagogiikan käyttöönotto on tuonut heidän työskentelynsä arjessa.

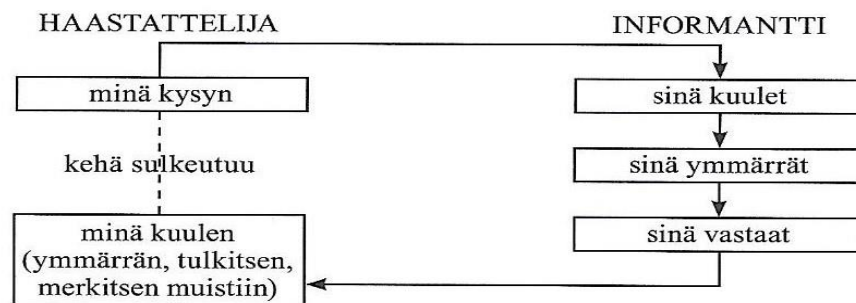
4.2 Laadullinen tutkimus

Menetelmäksi valikoitui laadullinen tutkimus, koska se mahdollistaa ilmiön selittämisen ja kuvaamiseen monipuolisesti. Siinä ollaan kiinnostuneita, kuinka ihmiset näkevät ja kokevat reaali maailman merkityksiä. Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on kuvata ilmiötä, sen syvälinen ymmärtäminen ja antaa mielekäs tulkinta (Kananen 2008, 24–25). Laadullista tutkimusta voi kuvailla prosessiksi perustuen siihen, että tutkimuksen aineistonkeruun instrumentti on tutkija itse. Hän saattaa aineistoon yhdistyvien näkökulmien sekä tulkintojen valikoida muotoutuvan tietoisuudessaan vähitellen tutkimusprosessin edetessä. Kyseessä on tutkimustoiminnan käsittämisestä jonkinlaisena oppimistapahtumana. Prosessiksi voidaan kutsua myös siksi, etteivät eri vaiheet väistämättä ole eriteltävissä selviin jaksoihin, vaan päätökset saattavat muovautua pikkuhiljaa tutkimuksen edistyessä. (Kiviniemi 2018, 73.)

Haluttaessa tietää miksi ihminen toimii, kuten toimii tai mitä hän ajattelee, on viisasta kysyä seikkaa häneltä. Kyselyn ja haastattelun idea on mutkaton. Haastattelulla tarkoitetaan sellaista haastattelua, jossa haastattaja esittää kysymykset suullisesti merkiten muistiin haastateltavan vastaukset. Kysely määrittellään menettelytavaksi, jossa tiedonantajille on annettu kyselylomake täytettäväksi, joko kotona tai valvotusti. Tiedonantajan toiminta ratkaisee, onko kyseessä kysely vai haastattelu. Haastattelun hyötynä on joustavuus, sillä haastattajalla on mahdollisuus oikaista väärinkäsitystä, toistaa kysymys, selvittää ilmauksia ja keskustella haastateltavan kanssa. Haastattelussa on tärkeää saada halutusta asiasta mahdollisimman paljon tietoa. Perusteltua on antaa haastateltavalle teemat, aiheet tai kysymykset etukäteen tutustuttavaksi. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 72–73.) Laadulliseen tutkimukseen on tärkeää tutkimusaineiston saamiseksi valita henkilöitä, joilla on asiasta kokemusta tai he tietävät mahdollisimman paljon tutkittavasta ilmiöstä. Valinnassa käytetään harkintaa, jotta valinta osuu tarkoitukseen sopiviin henkilöihin. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 85–86.)

4.3 Teemahaastattelu

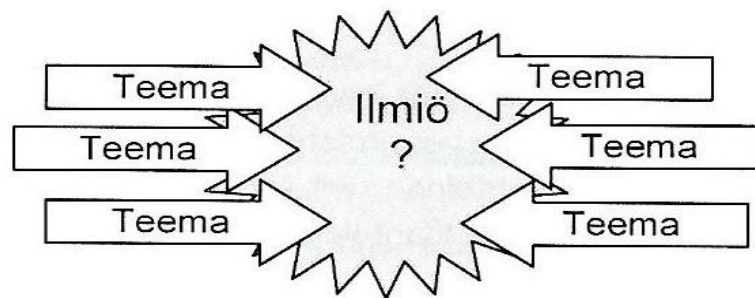
Tässä opinnäytetyössä valikoitui tutkielman menetelmäksi teemahaastattelu, koska vuorovaikutuksessa varhaiskasvattajan kanssa on otaksuttavaa saada selville mitä hän kokee saavansa positiivisesta pedagogiikasta työhönsä. Teemahaastattelun aiheet olivat työympäristö ja – yhteisö, aamupiiri, vapaa ja ohjattu leikki, ruokailutilanteet, pukeutumistilanteet sekä siirtymätilanteet. Teeman alle kirjasin mitä voin kysyä, jos dialogi ei olisi lähtenyt heti käyntiin tai tarkentavien kysymyksien kysymisessä (liite 1). Teemahaastattelun kävin dialogimallin (kuvio 1) mukaan. Kirjoitin muistiinpanoja haastattelusta ja nauhoitin haastattelut.

Kuvio 1. Haastattelun dialogimalli (Suojanen 1982, Soininen & Merisuo-Stromin 2009, 137 mukaan.)

Haastattelun dialogimalli (kuvio 1) sopi tiedonkeruuseen, jossa haastattelijana annoin aiheen keskustelulle, mutta en rajoittanut vastausmallia. Teemahaastattelun ideana oli kysyä varhaiskasvattajilta heidän ajatuksiaan aiheesta. Selvitin haastateltaville aihepiirin asiat keskustellen. Teemahaastattelussa aiheet oli ennalta määrätty. Näin taattiin kaikille samat kysymykset ja vastausvaihtoehdot. Minulla oli käsiteltävistä asioista lista, jolla varmistin haastattelun kuluessa ennalta ajateltujen asioiden tulevan käsitellyksi jokaisen haastateltavan kohdalla. (Eskola, Lätti & Vastamäki 2018, 27–30.)

Teemahaastattelussa etenin edeltä käsin valittuihin teemoihin ja tarkentaviin kysymyksiin nojaten. Menetelmällisesti haastattelussa painotin haastateltavan tulkintoja asioista, hänen asioille antamia merkityksiä ja sitä miten merkitykset syntyivät vuorovaikutuksessa. Pyrin löytämään merkityksellisiä vastauksia tutkimustehtävän mukaan. Teemahaastattelussa edettiin yhden teeman kehyyksissä syvemmälle ja syvemmälle yksityiskohtiin (kuvio 2). Varmistin kaikkien osa-alueiden keskusteluttamisen haastattelussa. Haastattelutekniikka sopii ihmisen muistin rakenteelle, koska käsittelyssä on kerrallaan yksi aihealue (Kananen 2017, 108)

Kuvio 2. Teemojen avulla tutkija kasvattaa ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä (Kananen 2017, 90).

4.4 Aineistonkeruu

Aineistonkeruun menetelmänä on teemahaastattelu, joka on puolistrukturoitu haastattelu, koska kysymysten muoto on kaikille haastateltaville sama, vaikka kysymysten järjestystä haastattelija voikin vaihdella. Haastateltavat voivat vastata kysymyksiin omin sanoin, kun vastaukset eivät ole sidottu vastausvaihtoehtoihin. Jonkun toisen näkemys on, että haastattelija saattaa vaihdella kysymysten sanamuotoa, vaikka kysymykset ovat ennalta määrätty. Ominaista puolistrukturoiduille menetelmille on, että jokin näkökulma on pysyvä, mutta ei kaikki. (Hirsjärvi & Hurme 2009,47.)

Haastattelin varhaiskasvatuksen henkilökuntaa, jotka ovat olleet ennen positiiviseen pedagogiikkaan pohjautuvaa koulutusta ja ovat yhä päiväkodissa varhaiskasvatustyössä. Haastattelin neljää varhaiskasvattajaa henkilökohtaisesti helmikuussa 2019. Ennen varsinaisia haastatteluja testasin haastattelutilannetta varhaiskasvattajalla, jota en käyttänyt aineistossa. Tulin siihen tulokseen, että olin huomionut haastattelutilanteen asiat hyvin. Havaitsin, että on tarpeellista äänittää haastattelut, koska haastattelutilanne on dialogisesti luontevampi, kun kirjoittaminen ei ole pääasiassa. Esihaastattelun tarkoituksena on saada tietää haastattelun ajallinen pituus, kokeilla haastattelurunkoa, oletettujen kysymyksien muotoilua ja aihepiirien järjestystä, jota voidaan vielä muuttaa koehaastattelun jälkeen (Hirsijärvi & Hurme 2009,72).

Haastattelun alussa kävin läpi haastateltavan kanssa haastattelusopimuksen ja teemahaastattelun aiheet. Varhaiskasvattajille oli työnantajan puolesta varattu sijainen, joka sijaisti haastateltavaa haastattelun ajan, siksi meillä ei ollut kiireen tuntua haastattelussa. Haastattelut saimme tehdä rauhassa ja tallenteelle tuli hyvin kuuluvat haastattelut. Yksi haastattelu kesti noin 45 minuuttia.

4.5 Aineistolähtöinen sisällön analyysi

Perusanalyysimenetelmä on sisällönanalyysi. Kaikissa laadullisissa tutkimuksissa sitä voidaan käyttää ja sen voi yhdistää erilaisiin analyysikokonaisuuksiin. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91.) Tutkimusaineistosta pyritään aineistolähtöisessä analyysissä luomaan teoreettinen kokonaisuus, jossa analyysiyksiköt valikoidaan tehtävänasettelun ja tarkoituksen mukaan. Analyysin toteuttamisen tai lopputuloksen kanssa ei aikaisemmilla tiedoilla, teorioilla tai havainnoilla tutkittavasta ilmiöstä pitäisi olla mitään tekemistä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 95.) Keskityin vain niihin tietoihin, joita sain haastatteluissa. Litteroin eli puhtaaksi kirjoitin äänitallenteelta sanasta sanaan haastattelut tekstin muotoon. Käytin Arial- fonttia koko 12, riviväli 1,5. Litteroituja sivuja tuli 20. Valitsin

jokaiselle haastateltavalle oman värin fonttiin, jotta tiedän, mitä kukakin on sanonut ja huomaan ottaa jokaiselta tutkimukseeni aineistoa.

Laadullisessa tutkimuksessa tutkimusta johtaa aineisto. Siksi tutkimuksesta käytetään nimeä "aineistolähtöinen" tutkimus (Kananen 2008,57). Miles ja Huberman (1994) selvittävät aineistolähtöisen laadullisen analyysin prosessiksi, jossa on kolme vaihetta. Tämän mukaan etenin (liite 3). Ensimmäisessä vaiheessa on redusointi eli pelkistin aineiston, jonka jälkeen toisessa vaiheessa on klusterointi eli ryhmittelin aineiston. Kolmannessa vaiheessa on abstrahointi eli loin teoreettiset käsitteet aineistosta (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108).

Redusoinnissa analysoitava tieto on auki kirjoitettu dokumentti, muu asiakirja tai haastatteluaineisto. Se pelkistetään niin, että seulotaan aineistosta tutkimukselle epäoleellinen pois. Tutkimustehtävä ohjaa aineiston redusointia, jonka mukaan redusoidaan koodaamalla tai litteroimalla olennaiset ilmaukset tutkimustehtävälle. Sisällönanalyysissa määritetään analyysiyksikkö ennen analyysin aloittamista. Ajatuskokonaisuus, lause, lauseen osa tai yksittäinen sana voi olla analyysiyksikkönä. Tutkimustehtävä ja laatu ohjaavat analyysiyksikön määrittämistä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 109–110.) Luin haastattelut huolellisesti läpi, redusoin aineiston ja kokosin aineistosta tutkimukseni kannalta merkittäviä asioita.

Klusteroinnissa eli aineiston ryhmittelyssä haetaan aineistosta koodatuista alkuperäisistä sanontatavoista samanlaisuuksia ja / tai poikkeavaisuuksia kuvaavia käsitteitä. Ryhmitellään ja yhdistellään samaa asiaa merkitsevät käsitteet luokaksi ja nimitetään luokan sisällystä kuvaavalla käsitteellä. Tutkittavan ilmiön käsitys, piirre tai ominaisuus voi olla luokitteluyksikkönä. Luokittelu tiivistää aineistoa, koska yleisempiin käsitteisiin sisällytetään yksittäiset käsitteet. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 110.) Abstrahointi eli luodaan teoreettiset käsitteet aineistosta erottelemalla olennainen informaatio tutkimuksen kannalta.

Klusteroinnissa ajatellaan olevan osa abstrahointiprosessia, joka jatkuu yhdistelemällä luokkia seuraaviksi yläluokiksi. Teoreettisia käsitteitä laaditaan valikoidun informaation perusteella. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä saadaan yhdistämällä käsitteitä tutkimustehtävään vastaus. Kokemusperäisestä aineistosta edetään käsitteellisempää näkemystä kohden tutkittavasta ilmiöstä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 111–112.) Tutkimuksessa aineisto kuvailee tutkittavaa ilmiötä. Tutkittavasta ilmiöstä analyysin tarkoituksena on tuottaa verbaalinen ja selvä kuvaus. Aineisto järjestää tiiviiseen ja selvään asuun hävittämättä sen käsittämää tietoa. Laadullisessa aineiston erittelyssä yritetään luoda mielekästä, yhtenäistä ja selkeää tietoa hajanaisesta aineistosta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108.)

Redusointivaiheessa poistin alkuperäisistä ilmauksista kaiken mistä voisi tunnistaa haastateltavat. Säilytin kaikki merkitykselliset asiat (taulukko 1), joista tuli 15 sivua aineistoa. Lopuksi arpomalla järjestin haastateltavat satunnaiseen järjestykseen intimitietin suojaksi.

Taulukko 1. Esimerkki redusoinnista eli pelkistämisestä.

Alkuperäiset ilmaukset	Pelkistetyt ilmaukset
"Yleisesti kaikissa tilanteissa on paljon enemmän suureen ääneen lasten kehumista."	Kehuminen
"On huomioitu lasten taidot, eikä sen tarvitse olla mikään hurja taito."	Taitojen huomioiminen
"Siinä on toivoa lapselle, että kyllä minustakin löytyy sitä, kun vaan muistaisin sen seuraavalla kerralla."	Vahvuus tuo toivoa lapselle
"Niitten vahvuuksien kautta mietitään haastavia tilanteita."	Vahvuuksia korostavaa

Klusteroin eli ryhmittelin, joka tarkoittaa, että etsin aineistosta samankaltaisuuksia tutkielmani kysymysten kannalta merkittävistä asioista ja luokittelin ne yksittäisistä asioista yleisimpiin käsitteisiin. Yhdistin klusteroinnissa muodostuneita luokkia uusiksi yläluokiksi (taulukko 3).

Taulukko 3. Alaluokkien yhdistämisellä saatiin yläluokkia.

Alaluokka	Yläluokka
Itsetunnon tukemista Aikuinen kannustaa	Vahvuuksien löytäminen
Vertaistukea Vahvuuden tukemista	Vuorovaikutus
Pedagogiikka Ammatillisuus	Ammattitaito
Tiedostettua kielen käyttöä Tiedostetaan vahvuuksia	Ammatillisuus

Redusoinnin eli pelkistämisen ja klusteroinnin eli aineiston ryhmittelyn tehtyäni yhdistin alaluokkia yläluokiksi. Abstrahoinnissa eli käsitteellistämisessä erotin tutkielmani kannalta oleellisen tiedon. Muotoutui neljä yläluokkaa, joita yhdistämällä kahdeksi pääluokaksi sain vastauksen tutkielmatehtävääni. Pääluokat nimesin positiivinen ilmapiiri ja hyvä työkalu. Ne antoivat vastauksia tarkennettuihin kysymyksiini. Pääluokat yhdistämällä sain vastauksen kysymykseeni.

5 Tutkimustulokset

5.1 Positiivinen ilmapiiri

Positiivinen pedagogiikka on tuonut positiivisen ilmapiirin vastauksena tehtävään millaisia varhaiskasvattajien kokemuksia arjessa näkyy positiivisen pedagogiikan käyttöönotossa.

Haastateltavat varhaiskasvattajat kertoivat päiväkodin ilmapiirin ja työntekijöiden välisen hengen muuttuneen entistäkin ystävällisemmäksi, iloiseksi ja toisia kannustavammaksi. He sanoivat oppineensa kehuaan työtoveriaan pienistäkin asioista luonnollisesti ja ottamaan kehuja vastaan vaivaantumatta. Päiväkodissa autetaan tarvittaessa toisiaan helpommin, katsotaan silmiin ja hymyillään. Lapset ovat hyvin innokkaita kehuaan myös toisia, toisten hyviä toimintatapoja. Alkuun lapset kehuivat itseään, mutta sitten on alkanut tulla ihania huomioita toisista.

”Enemmän tiedostaen tekkee kehumista, kiittämistä, kannustamista, sellaista myönteistä ilmapiiriä”.(Haastateltava 2)

Haastateltavien kertoman mukaan varhaiskasvatuksessa on kielteisen puheen puhuminen vähentynyt positiivisen pedagogiikan kanssa. Päiväkodissa vältellään ei-sanon käyttöä, negatiivisia ilmauksia ja asioiden jankuttamista tietoisesti. He sanoivat, että on luontevaksi tavaksi tullut tietoinen tukeminen, palautteen antaminen ja kiittäminen hyvästä. Haastateltavat sanoivat, että lapsen itsetuntoa tukee positiivinen palaute, kiittäminen ja armollisuus.

”Tuonut armollisuutta. Vaikka on tiukka, ei tarvii olla jäärä. Voi luikerella positiivisesti päämäärään esimerkiksi sanomalla, hei täällä on jo

yhet rukkaset jo kuivauskaapissa. Onko vielä muita jotka haluavat olla iltapäivällä kuivin rukkasin ulkona”.(Haastateltava 4)

Haastatellut ovat huomanneet, että positiivisuutta on lasten asenteessa toisi-
aan kohtaan. Haastateltavien kertoman mukaan on näkyvissä, että lapset aut-
tavat ja kannustavat toisiaan. Lapset käyttävät sinnikkyyttä ja hitaammatkin
pukijat toimivat kannustettaessa toivotulla tavalla. Ruokailussa maistellaan ou-
tojakin ruoka-aineita vahvuuksien myötä. Ryhmähenki ja toisiimme luottamus
näkyä myös rohkeutena pyytää tarvitessa apua, sanoivat haastateltavat.

”Negatiivinen mollaaminen pukemisessa puuttuu kokonaan”.(Haasta-
teltava 1)

”Käytin itsehillintää ja odotin. Olin sinnikäs ja yritin. Syvennetään
Huomaa hyvä – teemaa ja iloitaan toisten kanssa kuinka palkitsevaa
se on”.(Haastateltava 2)

”On tuonut rohkeutta ja sinnikkyyttä uusien ruokien maisteluun”.
(Haastateltava 4)

Haastateltavilta paljastui lasten siirtymätilanteiden saaneen joustavuutta posi-
tiivisen pedagogiikan myötä päiväkodissa. Jonossa odottaminen on sinnikkyyy-
dellä ja itsesäätelyllä sujunut paremmin. Paikan antaminen jonossa tarvitta-
essa toiselle, sujuu nykyään helpommin, kun lapset ymmärtävät sen olevan
tarpeen. Ilmapiiri on myönteisempi, kun on kaikilla yhteinen vahvuuskieli.

”Voit tulla tähän. Antaa ystävällisesti oman paikkansa. Se tekee siir-
tymistä joutuisia”.(Haastateltava 1)

”Jakaminen, vuorottelu, odottelu ja tasapuolisuus ovat selvästi kehiti-
tyneet”.(Haastateltava 2)

Haastateltavat kertoivat lasten ystävällisyyden, yhteistyötaitojen, oikeudenmu-
kaisuuden ja tasapuolisuuden kehittyneen positiivisen pedagogiikan käytön
myötä. Heistä jotkut kertoivat havainneensa lasten asenteen toisiaan kohtaan
muuttuneen kannustavaisemmaksi ja avuliaammaksi.

”Tietoista tukemista ja palautusta, hyvästä kiittää. On tullut luontevaksi tavaksi, esimerkkinä lapsillekin”.(Haastateltava 2)

”Hän ihanasti lohdutti, mää voin auttaa ja sit autto sitä. Siitä sai itelle sellasen onnistumisen kokemuksen, et vau näin hienosti toimii”.
(Haastateltava 3)

Haastateltavat arvelivat menetelmien käytön, tunteiden sallimisen ja lasten iloitsemisen tuoneen onnistumista, joka antaa lapselle hyvät eväät elämään positiivisen minäkuvan myötä. Heidän havainnointinsa mukaan lapset oppivat näkemään oman toimintansa ja elämänsä myönteisessä valossa, jolloin vastoinkäymiset ja haasteet ovat helpompi kohdata.

”Lasten kesken jos tulee jotakin sanaharkkaa tai jotakin, mie aattelen nii, että anteeksi pyyntö tulee tosi helposti”.(Haastateltava 1)

Haastateltavat kertoivat, että käsiteltävä luonteenvahvuus kerrotaan lapsille, jonka jälkeen yhdessä pohditaan, mitä se tarkoittaa. Aikuisten esimerkin mukaan lapset oppivat arvostamaan itseä ja ottamaan kehuja vastaan. Vahvuuskuvat ja -kortit ovat aina näkyvissä muistuttamassa vahvuuksista. Varhaiskasvatuksen tiloissa on vahvuusvaris esillä näkyvissä kuvissa, yhteisesti tehtynä jättivahvuusvariksena tai virkattuna vahvuusvariksena. Haastateltavat kertoivat niiden muistuttavan vahvuuksista ja tukevan lapsien muistia positiivisesta valinnasta puhua ja toimia.

”On vahvuusvariksen myötä tulleita askarteluja ja tekstejä ympärillä muistuttamaan vahvasti teemasta”.(Haastateltava 2)

”Jos oikein kehuu lasta hyvästä käytöksestä, muut lapset huomaavat, että tuosta saa hyvää palautetta, niin se toimii ainakin joihinkin lapsiin ja he halua tehdä nii, että saavat positiivista palautetta”.(Haastateltava 4)

Haastateltavista jotkut selvittivät, että vanhemmat ovat ottaneet käyttöön vahvuuspuhetta. Vanhempien ja lasten yhdessä kotona tehtävät vahvuusbonnaukset, ovat vahvistaneet heidän vahvuuspuhettaan.

”Olen saanut mieltä lämmittävää palautetta vanhemmilta, kun perheessä on yhteisesti ryhdytty puhumaan vahvuuksista ja antamaan kehuja omille perheenjäsenille. Sekä lapsilla ja vanhemmilla tulee sitä vahvuuspuhetta”.(Haastateltava 3)

Haastatellut varhaiskasvattajat sanoivat positiivisen pedagogiikan Huomaa hyvä -koulutuksen tuoneen hyötyä varhaiskasvatukseen lasten kanssa oivallisenä työkaluna. Heistä pari arveli, että aiemmin positiivinen pedagogiikka on näyttäytynyt hyvänä käytöksenä varhaiskasvatuksessa

5.2 Hyvä työkalu

Positiivinen pedagogiikka on tuonut hyvän työkalun vastauksena tutkielman tehtävään positiivisen pedagogiikan käyttöönotossa.

Haastateltavat kertovat, että koulutus on monipuolistanut positiivisen pedagogiikan käyttöä ja antanut työkaluja sekä syventänyt varhaiskasvattajien näkökulmaa. Positiivinen pedagogiikka mahdollistuu aikuisen tahdon ja asenteen mukaan.

”Se on lapsen vahvuuksien sanoittamista ja esiintuomista, lapsen kannustaminen, kehuminen ja onnistumisten esiin nostaminen tärkeää”.(Haastateltava 3)

”Tuonut armollisuutta. Vaikka on tiukka, ei tarvii olla jäärä. Voi luikerella positiivisesti päämäärään”.(Haastateltava 4)

Haastatellut sanoivat, että koulutuksessa käytössä ollutta positiivista pedagogiikkaa on osattu hyödyntää varhaiskasvatuksen arjessa. Se ilmeni varhaiskasvattajien muuttuneessa tiedostetussa asenteessa, työmenetelmissä, lisääntyneenä pedagogisuutena ja vahvuussanoissa sekä vahvuuspuheessa. Varhaiskasvattajat ovat ottaneet käyttöön luonteen vahvuudet eli vahvuuskie- len yhteiseksi kieleksi koko päiväkodissa.

”Menetelmissä mitä meillä on. On vahvuusvarista, positiivisia kortteja, joista otetaan asioita käyttöön päivittäin”.(Haastateltava 1)

”Kiinnitetään huomio niihin hyviin hetkiin minkä haluamme vahvistuvan. Myönteisten tunteiden ja tunnesanojen opettelua on tullut enemmän”.(Haastateltava 2)

Haastateltavat sanoivat, että vahvuuskasvatuksen edetessä myös lapset tuovat vahvuuksia keskusteluun. Sanoissa ja puheessa näkyy positiivisuus ja itsesäätelyn kehittyminen näkyy lasten pidempänä paikallaan olona. Vahvuuksien kautta käsitellään eteen tulevat haasteellisemmatkin asiat. Se on helpottanut asioiden käsittelyä, kun on saanut uuden työkalun. Haastateltavat sanoivat oivaltaneensa kuinka voidaan vähentää konflikteja, negatiivisuutta ja jankuttamista.

”Asiat ja tapahtumat sanoitetaan oikeilla nimillä. Tietoisestikin käyttää vahvuussanoja ja positiivisuutta”.(Haastateltava 2)

Haastateltavat kertoivat positiivisen pedagogiikan tuoneen uutta sisältöä ohjattuun toimintaan. He sanoivat, että kaikki toiminta pohjautuu positiiviseen pedagogiikkaan ja tulee näkyviin askarteluissa ja toiminnassa, sanoissa, puheessa ja toisten huomioimisena. Yhden vahvuuden ympärille voidaan laatia erilaisissa tuokioissa ja toiminnassa koko viikoksi mielenkiintoista tekemistä lapsille. Esimerkkinä on rohkeus, jolle voidaan askarrella rohkeustaulut, tehdä jumpassa rohkeita vaativia asioita, maistellaan erilaisia makuja, lue- taan rohkeutta käsittelevää kirjallisuutta jne.

”Erilaisin asioin lapset ymmärtää niitä asioita, kun tässä on niitä käytössä”.(Haastateltava 1)

”Toiminnassa positiivinen pedagogiikka näkyy eniten ainakin ensin aikuisen asenteessa ja aikuisen puheessa. Siitä se siirtyy lasten käyttäytymiseen, puheeseen, asenteisiin ja toimintatapoihin”.(Haastateltava 4)

Palautetuokiot olivat monipuolistuneet haastateltavien mielestä, koska lapset kertovat nykyään monisanaisesti leikeistään ja vahvuuksistaan mitä ovat käyttäneet tai huomanneet muiden käyttävän. Aiemmin lapset olivat kertoneet sanalla tai lyhyellä lauseella vain sen millä olivat leikkineet. Lasten keskustelut ovat lisääntyneet ja monipuolistuneet.

”Palautetuokiot ovat muuttuneet omien leikkien kertomisesta vahvuuksien arvioimiseen, omien ja toisten hyvien huomioiden kertomiseen, mitä vahvuutta on käyttänyt leikissä ja huomasiiko mitä vahvuutta muut käyttivät”.(Haastateltava 4)

Kaikki haastateltavat sanoivat saaneensa hyvän työkalun kohdata lasten huoltajia ja keskustella heidän kanssaan haasteellisistakin asioista. He kuvailivat, että vanhemmat ovat saaneet tietoa kotiin vahvuuskasvatuksesta ja ovat tustuneet luontevahvuuksiin. Varhaiskasvattajat sanoivat antavansa vanhemmille palautetta heidän lapsensa käyttämistä vahvuuksista ja he keskustelevat vahvuuksista, joita harjoitellaan lapsen kanssa. Lapselle jää dokumentiksi vahvuuskuvansa, vahvuuksista erilaiset askartelut ja reissuvihko tai vahvuusvihko luontevahvuuksistaan, joita on käyttänyt ja mitä vielä harjoittelee.

”Vasu- keskustelussa vanhemmille on tullut tutuksi vahvuuskortit ja sitä kautta he ovat päässeet kiinni vahvuussanastoon”.(Haastateltava 2)

”Tuli nimet niille vahvuuksille. Löysin sanat, keinot ja materiaalit positiivisen pedagogiikan toteuttamiseen ja lasten vahvuuksien esille tuomiseen”.(Haastateltava 3)

”Vanhempien kanssa keskusteltaessa käytän nykyisin enemmän huomiota lapsen erilaisista vahvuuksista”.(Haastateltava 4)

6 Johtopäätökset ja pohdinta

6.1 Johtopäätökset tutkielmasta

Voidaan nähdä, että positiivinen ilmapiiri muodostaa työntekijöiden välisen hengen muuttumisen entistäkin ystävällisemmäksi, iloiseksi ja toisia kannustavammaksi. Kehutaan pienistäkin asioista ja kehumiset osataan ottaa luonnollisesti vastaan. Silmiin katsotaan, hymyillään ja autetaan helpommin toisia. Lapset oppivat mallia katsomalla toimimaan samalla tavalla. Päiväkodissa kielteinen puhe on vähentynyt positiivista pedagogiikkaa käytettäessä ja vältetään tietoisesti ei-sanankäyttöä, negatiivisia ilmauksia ja jankuttamista. Luontevaksi tietoiseksi tavaksi on muodostunut tukeminen, palautteen antaminen ja hyvästä kiittäminen.

Ihmisen tapaa prosessoida positiivista ja negatiivista tapahtumaa elämässä on tutkittu. Negatiivista palautetta prosessoidaan pidempään ja yhtä moitetta korvaamaan tarvitaan moninkertainen määrä kehuja. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 18–19.) Lasten asenteeseen on tullut positiivisen pedagogiikan myötä positiivista asennetta toisiaan kohtaan auttamisen ja kannustamisen muodossa. Lapset käyttävät vahvuussanoja puheessaan ja toiminnoissaan, kuten ”puin sinnikkäästi itse”. Lapsen itsetuntoa tukee positiivinen palaute, kiittäminen ja armollisuus, jolloin hän oppii arvostamaan itseä ja ottamaan kehuja vastaan. Päiväkodin arjen sujuminen on positiivisen pedagogiikan ohella muuttunut, kun on opittu huomioimaan kaverit eri tilanteissa ja on

kehittynyt oikeudenmukaisuutta ja tasapuolisuutta. Ilmapiiri on myönteisempi, kun on kaikilla yhteinen vahvuuskieli.

Näyttää siltä, että koulutus on monipuolistanut positiivisen pedagogiikan käyttöä antamalla työkaluja arkeen ja on syventänyt varhaiskasvattajien näkökulmaa. Se näkyy varhaiskasvattajien muuttuneessa tiedostetussa asenteessaan, työmenetelmissä, lisääntyneenä pedagogisuutena ja käyttöön on otettu luonteen vahvuudet puheessa. Päiväkodin kaikessa toiminnassa on otettu pohjaksi positiivinen pedagogiikka. Vahvuuksien kautta käsitellään eteen tulevat haasteellisemmatkin asiat, joka on helpottanut asioiden käsittelyä. Varhaiskasvattajat ovat oivaltaneet miten voidaan vähentää konflikteja, negatiivisuutta ja jankuttamista. Ihmisen tunnistaessa erityisvahvuutensa hyödyntäen niitä, on henkisesti tasapainoinen, kykenee ilmeisemmin vastavuoroisiin ihmissuhteisiin ja ylläpitämään ne (Uusiautti 2019, 68).

Positiivisen pedagogiikan käyttöönotto on tuonut uutta sisältöä ohjattuun toimintaan, joka tulee näkyviin askarteluissa ja toiminnassa, sanoissa, puheessa ja toisten huomioimisena. Ohjatut tuokiot ovat rikastuneet lasten keskustelujen monipuolistuessa. Yhden vahvuuden ympärille voidaan laatia erilaisissa tuokioidissa ja toiminnassa koko viikoksi mielenkiintoista tekemistä lapsille. On saatu käyttökelpoinen työkalu kohdata lasten huoltajia ja keskusteltaessa haasteellisistakin asioista. Lapsille muotoutuu dokumentiksi vahvuusvihko muistoksi ja muistutukseksi luonteen vahvuuksista. On tiedostettu, että positiivinen pedagogiikka mahdollistuu aikuisen tahdon ja asenteen mukaan.

Hyvinvointiin on yhteys luonteenvahvuuksien käytöllä. Lapsuuden kokemuksista ympärillä olevasta maailmasta, haasteista ja onnistumisista, omasta toimijuudesta ja pysyvyydestä alkaa lapsen luonteenkasvu. Yhteydessä toisiin ihmisiin kehittyy lapsen luonne, jolloin minuus ja sosiaalinen pääoma vahvistavassa palautteessa rakentuvat. Omien luonteenvahvuuksiin perehtyminen on alku myönteiselle itsetuntemukselle, joka jatkuu koko ihmisen elämän ajan.

(Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 31.) ”Vahvuussanat ohjaavat huomamaan hyvää, ikään kuin katsoisi lapsia vahvuuslasien läpi” (Uusitalo-Malmivaara 2018, 25).

Tavoitteenani oli kartoittaa, mitä positiivisen pedagogiikan käyttöönotto on tuonut päiväkodissa arjen toteutukseen. Menetelmänäni oli puolistrukturoitu teemahaastattelu, joka sopi mielestäni tähän laadulliseen tutkielmaan hyvin. Teemahaastattelut olivat helpoin osa tätä tutkielmaa. Haastattelut onnistuivat ja sain tarpeeksi aineistoa analysoitavaksi neljältä varhaiskasvattajalta. Positiivisesta pedagogiikasta teoriaa löysin hyvin, mutta aikaisempia tutkielmia oli vaikeampi löytää siinä vaiheessa, kun aloitin opinnäytetyöni.

Haastatteluista ilmeni rohkaisevia seikkoja positiivisen pedagogiikan käyttöönoton puolesta varhaiskasvattajien, lasten ja työyhteisön näkökulmasta. Arvoa tutkielmani mukaan positiivisesta pedagogiikasta oli myös lasten ja vanhempien yhdessä tehtävien bongauksen suorittamisessa. Ilmapiiri päiväkodilla on muuttunut tutkielmani mukaan positiivisemmaksi. Tulokset ilmaisevat, että on tullut päiväkotiin lisää hymyä, iloa ja erilaisia vahvuuksia käytettäessä positiivista pedagogiikkaa.

Hägen & Ingman (2017) olivat saaneet tuloksissa esiin varhaiskasvatuksen henkilökunnan hyötynneen saadusta tiedosta. Työssäni varhaiskasvattajat osasivat käyttää hyödykseen saamaansa koulutusta työssään. Mäkisen (2017) Oppaan perusideana on huomata hyvä jokaista yksilöllisesti arvostaen perustuen positiiviseen pedagogiikkaan ja vahvuusperusteiseen opetukseen varhaiskasvatuksessa. Sama kuvaus paljastui käytännöksi tutkielmassani päiväkodissa. Ryhänen (2017) korostaa sisäistämisen tärkeyttä sekä positiivisen pedagogiikan luonteen vahvuuksia ja voimavaroja. Haastateltavani kertoivat samasta asiasta. Opinnäytetyöni ja tieteellisessä artikkelissään Niikko & Korhonen (2014) tukevat toisiaan, koska kehittämisprojekti tuotti tuloksena lasten toisiaan kohtaan tunteman kunnioituksen lisääntymisen ja lasten auttamisena

toisiaan. Kehittämiprojektissakin aamupiirissä nousivat keskeiseksi keskustelut ja varhaiskasvattajat kokivat työnsä muuttuneen innostavaksi sekä hyväksymään monenlaiset tavat toimia. Hekin olivat oppineet arvostamaan kokemuksen jakamista, palautteen antoa ja tuen saantia. Sama kokemus oli myös siitä, että kollegat kuuntelivat ja olivat läsnä aidosti.

6.2 Luotettavuus ja eettisyys

Aineistoni laajuus ei ole iso, koska neljä haastateltavaa ja litteroinnista saadut 20 sivua eivät voi antaa tieteellisesti merkittävää tietoa, mutta kylläntymispiste saavutettiin. Opinnäytetyö on harjoitustyö, jonka tarkoitus on näyttää oman alan oppineisuutta, eikä aineiston kokoa pitää merkittävämpänä arvos- teluperusteena (Tuomi & Sarajärvi 2009,85).

Laadullisessa tutkielmassa teen päätöksen ketä tutkin, mitä kysyn tai mitä en kysy sekä millä tavalla aineistoa analysoin ja tulkitseen. Tieteen sääntöjen mukaan toteutin prosessin ja asetelma oli kunnossa. Työn suunnitteluvaiheessa valmistauduin riskien hallintaan ja luotettavuuden tarkasteluun Kanasen (2014) kriteereiden mukaan. Äänitin haastattelut ja pystyin tarkistamaan, mitä haastateltava on sanonut. Tutkielman luotettavuutta edistin haastattelemalla useampaa varhaiskasvattajaa ja vertasin saatuja tietoja, tukevatko ne toisiaan. Heidän antamansa tieto oli yhteneväistä. Työn arvioitavuuden mahdollistin riittäväällä dokumentoinnilla. Kirjasin tiedonkeruu-, analysointi- ja tutkimusmenetelmät sekä valitsemisen syyn ja perustelin ne. Pysin tulkitsemaan juuri niin miten haastateltava kertoi asiat olevan. Vastauksien alkaessa toistaa itseään kolmannen haastateltavan kohdalla saavutettiin kylläntymispiste, joka katsotaan laadullisessa tutkielmassa käyttökelpoiseksi vahvistamiskeinoksi. (Kananen 2014, 151–154.)

Toimeksiantosopimus ja tutkielmalupa allekirjoitettiin helmikuussa 2019, kun oli sivistys ja vapaa-aika lautakunnan kokous. Haastattelut toteutin 19.2.2019 päiväkodilla. Haastateltavat saivat haastattelun työajaksi, jolloin sijainen sijaisti haastattelun ajan kulloinkin haastattelussa olevaa varhaiskasvattajaa. Haastateltavat suostuivat vapaaehtoisesti haastateltaviksi ja ovat allekirjoittaneet haastattelupyynnön sitoutuakseen haastatteluun (liite 2).

Olen huomionut Soininen & Merisuo-Strom (2009) vaatimukset tutkittavien identiteetin pysymiseksi tunnistamattomana. Siksi tutkielman sisällössä ei ole silmäänpistävää ominaisuutta, minkä edellytyksellä henkilön identiteetti voisi paljastua. Kohteella on oikeus salassapitoon asioissa, joita hän ei halua tuoda julki. Työn tekemiseen pyysin kirjallisen luvan henkilökohtaisesti jokaiselta haastateltavalta. Saatu tieto on luottamuksellista tietoa. Tekijänä minulla on hienotunteisuutta ja vastuuntuntoa, ymmärrän jokaisen haastateltavan ihmisarvon ja loukkaamattomuuden. Tulokset esitän sellaisina kuin ne ilmenivät ja raportoin puutteetkin ilman selittelyjä. (Soininen & Merisuo-Strom 2009, 47–49.) Haastateltavat olen tuloksia analysoitaessa arponut eri järjestykseen, kuin mitä haastattelin heidät. Haastateltavat tai muutkaan eivät tiedä, kuka on saanut minkäkin numeron.

Aineiston hävitän opinnäytetyön julkaisun jälkeen eettisesti hyväksytysti, enkä anna sitä ulkopuolisten käsiin. Äänitteeseen tai tietokoneelleni ei pääse ulkopuoliset salasanoiden taakse ja tiedot poistan, kun opinnäytetyöni on julkaistu. Aineiston olen tallentanut muistitikulle, josta tyhjennän tiedot heti opinnäytetyön julkaisun jälkeen. Muistitikku on vain minun käytössäni ja tiedossani. Haastatteluja purkaessani olin yksin kotona, eikä ulkopuoliset ole voineet kuulla, mitä nauhoituksissa on sanottu.

6.3 Oppimisprosessi

Toimeksiantajan kanssa keskustelimme kolmestaan opinnäytetyöstä ja sen aiheesta. Kesäkuun alussa minulle selvisi, että teen yksin opinnäytetyöni. Toinen lukupiiri oli elokuussa, jolloin aloitin rohkeasti yksin etsimään teoriatietoa aiheesta ja muokata opinnäytetyöni suunnitelmaa. Marraskuun lukupiirissä saatua ohjetta en kokonaan saanut valmiiksi joulukuun lukupiiriin, vaan vasta tammikuun alussa 2019.

Opinnäytetyöni suunnitelma hyväksyttiin tammikuun lukupiirissä ja sain vertaistukea tekemiini teemahaastattelulukusymyksiin. Opinnäytetyöni toteuttamiseksi toimeksiantosopimuksen ja tutkimusluvan sain helmikuun alussa ja pääsin toteuttamaan haastattelut helmikuun lukupiiriin mennessä. Sain tehtyä sisällönanalyysin ensimmäisen vaiheen loppuun maaliskuun puolivälissä, jota työstin uudelleen. Opinnäytetyöni valmistui maaliskuussa 2019. Koko opinnäytetyön oppimisprosessi kesti reilun vuoden. Rahoitusta en tarvinnut, koska merkittäviä ylimääräisiä kuluja ei muodostunut.

Omaa oppimista opinnäytetyötä työstäessäni tapahtui positiivisen pedagogiikan teoriaan ja vahvuussanastoon tutustumisessa ja omaksumisessa. Tutkimusaineistoa analysoidessani ymmärsin, miten positiivisen pedagogiikan teoria tuli esiin haastateltavien puheessa. Teoria ja käytäntö yhdistyivät. Omaksuin itsekin vahvuussanastoa, jota voin käyttää sosionomina. Aikaisempia opinnäytetöitä, tutkimuksia ja tieteellisiä artikkeleita positiivisesta pedagogiikasta varhaiskasvatuksessa, totesin opinnäytetyötäni aloittaessa olevan niukasti suomen kielellä. Havaitsin opinnäytetöiden ja tutkimuksien lisääntyneen huomattavasti 2018–2019. Teoriaa positiivisesta pedagogiikasta, joka on positiivisen psykologian alainen oma suuntaus, löytyi hyvin.

Minulla ei ole aiempaa kokemusta tutkimuksesta. Laadullisen opinnäytetyön prosessin opin ymmärtämään käytännön kautta. Teemahaastattelun ja kyselyn menetelmiin tutustuminen olivat minulle käytännössä uutta. Sisällönanalyysin opettelu oli vaativaa ja aikaa vievää ensikertalaiselle yksin tehden. Opettelin analysoinnin perehtymällä teoriakirjoihin sitä mukaa, kun etenin. Analysoin teemahaastattelemalla saamani aineiston kahteen kertaan. Se oli innostavaa ja mielenkiintoista oli saada tutkimuksesta johtopäätökset esiin todeten positiivinen lopputulos.

Tämän tutkielman tekeminen oli minulle merkittävä ja tärkeä, koska sosionomina varhaiskasvatustyössä on kannustavaa käyttää positiivista pedagogiikkaa, kun perehdyin siihen tarkemmin. Se muuttuu elämäntavaksi, josta on hyötyä ammatillisesti kaikkialla vuorovaikutuksessa oltaessa toisten ihmisten kanssa varsinkin työskenneltäessä sosionomina. Reflektion kautta sain enemmän ymmärrystä uusista haasteellisistakin asioista, kuten tämä opinnäytetyö minulle osoittautui analyysin ja raportin kirjoittamisen osalta.

6.4 Hyödynnettävyys

Opinnäytetyöni lisää osaltaan tietoa positiivisen pedagogiikan merkityksestä varhaiskasvatuksessa. Tuloksia voi käyttää varhaiskasvatusta kehittäessä päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa. Opinnäytetyöni on varhaiskasvatuksen käytettävissä yhtenä esimerkkinä sekä uusien työntekijöiden perehdyttämisessä työskentelemään positiivisen pedagogiikan mukaisesti. Positiivisen pedagogiikan käyttöönotto varhaiskasvatuksessa ja sen merkittävyyttä voidaan tutkia laajemmin varhaiskasvatussyksikössä.

Yhteiskunnalle on merkittävää, jos sen jäsenet kasvavat positiivisen pedagogiikan mukaan jo pienestä asti. Lapsille on merkittävää etua löytää itsestään

ja toisistaan ystävällisyyttä, sinnikkyyttä, rohkeutta, ja muita vahvuuksia elämänsä evääksi jo alusta alkaen. Vahvuusvihko jää lapselle dokumentiksi vahvuuksista, joita hän on käyttänyt ja opetellut lapsena. Heidän aikuistuttuaan mahdollisesti he tuovat yhteiskuntaan tasapuolisuutta, kunnioitusta, ystävällisyyttä, yhteistyötaitoa, oikeudenmukaisuutta, toisten huomioimista, kannustusta ja itsesäätelyä. Maailmaa voidaan yrittää muuttaa positiivisella pedagogiikalla paremmaksi paikaksi elää.

Lähteet

- Ahonen, H. 1994. Löytöretki itseen. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Eskola, J., Lätti, J. & Vastamäki, J. 2018. Teemahaastattelu: Lyhyt selviytymisopas. Teoksessa Valli, R. (toim.) 2018. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus, 27–30.
- Furman, B. 2018. Ratkaisukeskeisen kasvatuksen käsikirja. Porvoo: Bookwell Oy.
- Gordon, T. 1978. Viisaat vanhemmat. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Heikka, J., Hujala, E., Turja, L. & Fonsén. 2016. Lapsikohtainen havainnointi ja arviointi varhaispedagogiikassa. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.) 2016. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Hirsijärvi, S. & Hurme, H. 2009. Tutkimushaastattelu teemahaastatteluteoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hägen, P. & Ingman, E. 2017. Minun vahvuuteni: Positiivinen pedagogiikka ja luonteenvahvuudet varhaiskasvatuksen työvälineinä. Vaasan Ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveysala. Opinnäytetyö. <http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/135342/Hagen%20Piia%20Elina%20Ingman%20pdf.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. 12.10.2018.
- Kananen, J. 2008. Kvali. Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylä: yliopistopaino.
- Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Suomen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.
- Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylä: Suomen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.
- Keltikangas-Järvinen, L. 2003. Hyvä itsetunto. Juva: Bookwell Oy.
- Kiviniemi, K. 2018. Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa Valli, R. (toim.) 2018 Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2 Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus, 73.
- Koivula, M., Siippanen, A. & Eerola-Pennanen, P. 2017. Valloittava varhaiskasvatus. Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia. Tampere: Vastapaino Oy.
- Kronqvist, E-L. 2016. Varhaispedagogiikan kehityspsykologinen perusta. Teoksessa Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.) 2016. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Kumpulainen, K., Mikkola, A., Rajala, A., Hilppiö, J. & Lipponen, L. 2014. Positiivisen pedagogiikan jäljillä. Teoksessa Uusitalo-Malmivaara, L. (toim.) 2014. Positiivisen psykologian voima. Jyväskylä: PS-kustannus, 225–226, 231–232, 234.
- Laki perusopetuslain muuttamisesta 1040/2014.
- Leskisenoja, E. 2017. Positiivisen pedagogiikan työkalupakki. Juva: Bookwell Digital.

- Mäkinen, M. 2017. Positiivisen pedagogiikan polulla. Opas vahvuusperusteiseen opetukseen varhaiskasvatuksessa. Lahden Ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/131208/Makinen_Meri.pdf?sequence=1&isAllowed=y. 12.10.2018.
- Niikko, A. & Korhonen, M. 2014. Varhaiskasvattajat lapsikeskeisen pedagogiikan kehittäjinä päiväkodissa. Suomen kasvatustieteellinen aikakausikirja The Finnish Journal of Education. Kasvatus 2/2014, 127–139.
- Opetushallitus 2016. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.
- Perusopetuslaki 628/1998.
- Reunamo, J. 2007. Tasapainoinen varhaiskasvatus. Erilaisia tapoja suhtautua muutokseen. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.
- Ryhänen, L. 2017. Positiivinen pedagogiikka päiväkodin kontekstissa. Oulun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Kasvatustieteen kandidaatintyö.
<http://jultika.oulu.fi/files/nbnfioulu-201705232020.pdf>. 17.10.2018.
- Salovaara, H. 2004a. Nykyaikaisen oppimiskäsityksen taustaa. Piaget'n käsitys oppimisesta. http://tievie.oulu.fi/verkkopedagogiikka/luku_3/piagetin_kasitys.htm. 14.11.2018.
- Salovaara, H. 2004b. Nykyaikaisen oppimiskäsityksen taustaa. Vygotskyn käsitys oppimisesta sosiaalisena toimintana. http://tievie.oulu.fi/verkkopedagogiikka/luku_3/vygotskyn_kasitys.htm. 14.11.2018.
- Seligman, M. 2008. Aito onnellisuus. Jyväskylä: Gummerus.
- Soininen, M & Merisuo-Storm, T. 2009. Kasvatustieteellisen tutkimuksen perusteet. Turku: Uniprint.
- Tikkanen, A. 2017. Vahvuusperustainen opetus positiivisen pedagogiikan keinoin alakoulussa. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. Eri-tyispedagogiikan pro gradu – tutkielma.
<http://jultika.oulu.fi/files/nbnfioulu-201705232020.pdf>. 17.10.2018.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Uusiautti, S. 2019. Tunnista vahvuutesi ja menesty. Helsinki: Kirjapaja.
- Uusitalo-Malmivaara, L. & Vuorinen, K. 2016. Huomaa hyvä! Näin ohjaat lasta ja nuorta löytämään luonteenvahvuutensa. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Uusitalo-Malmivaara 2018. Huomaa hyvä! Vahvuusvariksen bongausopas. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Varhaiskasvatuslaki 540/2018.
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet luonnos 1.11.2018
- Vuorinen, K. 2019. Huomaa hyvä kuvia.
https://www.google.com/search?q=huomaa+hyv%C3%A4+kuva&tbm=isch&source=univ&client=firefox-b-d&sa=X&ved=2ahUKEwiXicfzi4_hAhUVxMQBHcqsA5IQsAR6BAg-JEAE&biw=1920&bih=966. 13.3.2019.

Teemahaastattelu

Taustakysymykset

- Koulutus / ammattinimike.
- Työvuosia varhaiskasvatuksessa.
- Kerro muutamalla sanalla mitä mielestäsi on positiivinen pedagogiikka.

Teemakysymykset:

(tarvitessa voin käyttää alla olevia apukysymyksiä)

Työympäristö ja -yhteisö

- Mistä tietää, että tässä toimitilassa on positiivinen pedagogiikka käytössä?
- Näkyykö positiivinen pedagogiikka päiväkodin ilmapiirissä? Miten?
- Otatko huomioon nyt, jotakin jota et ollut huomionnut ennen, kuin olit saanut positiivisen pedagogiikan koulutusta?
- Aloitko käyttämään positiiviseen pedagogiikkaan perustuvaa vahvuuskasvatusta? Jos aloitit, niin milloin?

Aamupiiri

- Näkyykö positiivinen pedagogiikka lasten keskinäisessä ja kasvattajan ja lasten välisessä vuoropuheessa sekä vuoron odotuksessa? Miten?
- Mitä muita huomioita olet tehnyt aamupiirissä positiivisen pedagogiikan käyttöönoton myötä?

Vapaa ja ohjattu leikki

- Onko muuttunut aiemmasta toiminnasta?
- Näkyykö positiivinen pedagogiikka lasten vuorovaikutustilanteissa, esimerkiksi palautteen antona tai arviointina?

Teemahaastattelu

Ruokailutilanteet

- Onko tapahtunut muutosta positiivisen pedagogiikan myötä ruokailutilanteissa? Mikä ja miten on muuttunut?
- Minkälainen merkitys on istumajärjestyksellä?

Pukeutumistilanteet

- Minkälainen merkitys positiivisella pedagogiikalla on pukemistilanteissa?
- Mitä muita huomioita olet tehnyt pukeutumistilanteissa positiivisen pedagogiikan käyttöönoton jälkeen?

Siirtymätilanteet

- Näkyykö positiivinen pedagogiikka siirtymätilanteissa? Miten?

Haastattelupyyntö

Olen Satu Vuorikari, sosionomiopiskelija Karelian ammattikorkeakoulussa. Teen opinnäytetyötä keväällä 2019 Xxx päiväkodilla. Opinnäytetyön aiheena on: Mitä positiivisen pedagogiikan käyttöönotto on tuonut Xxx esikoulun ja leikkitoiminnan toteutukseen. Tarkastelen positiivisen pedagogiikan merkitystä Xxx esikoulun ja leikkitoiminnan arjessa.

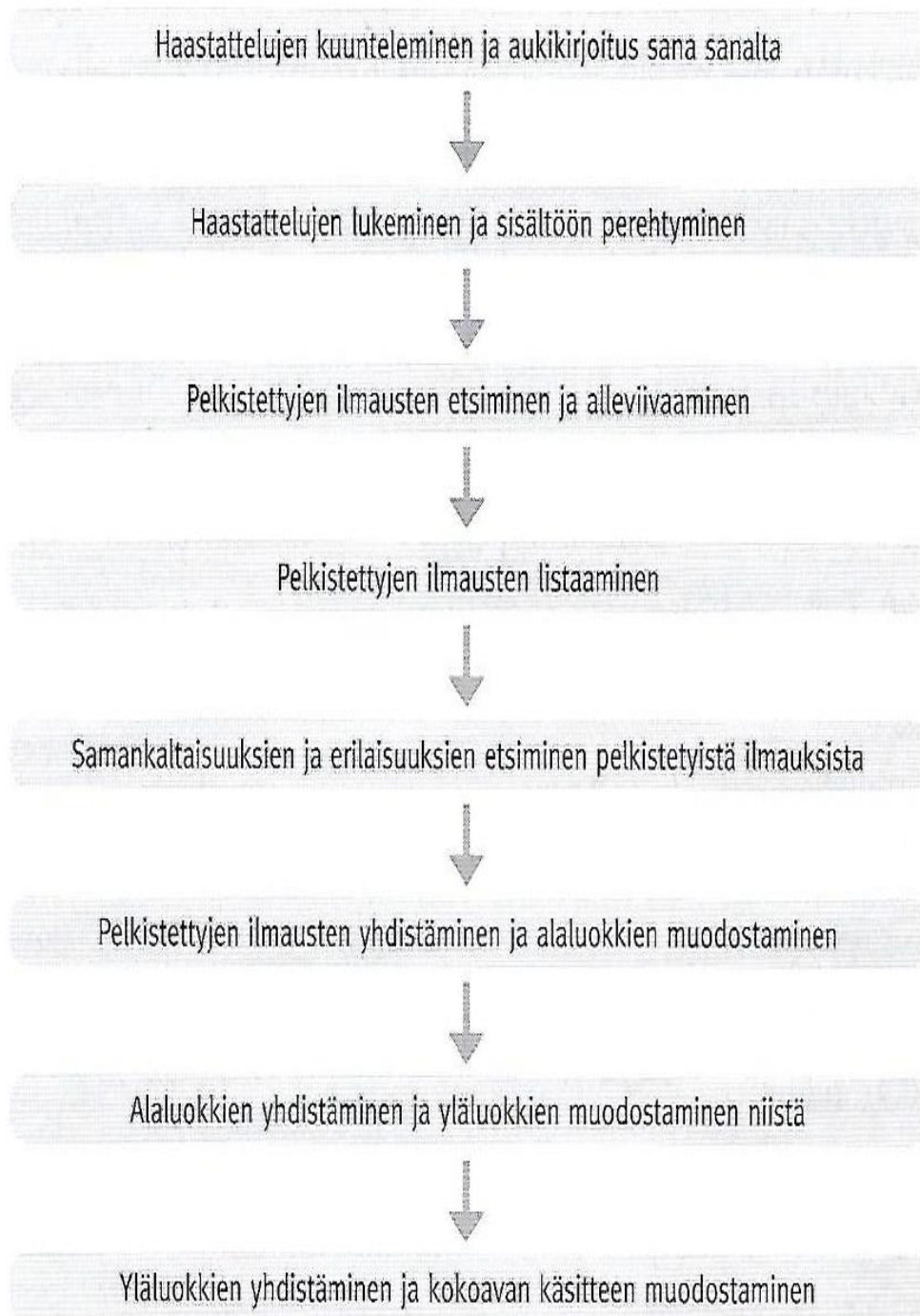
Opinnäytetyöni on laadullinen tutkielma. Teemahaastattelua varten tarvitsen haastateltavia ja kirjallisen suostumuksen haastateltavaksi. Pyydän ystävällisesti allekirjoittamaan ja laittamaan nimenselvennyksen suostumuksena haastattelupyyntöön.

Minä _____ suostun haastateltavaksi teemahaastatteluun.

Ystävällisin terveisin

Satu Vuorikari p. xxxx xxx xxx

Laadullisen analyysin prosessi

Kaavio 1. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin eteneminen. (Tuomi & Sarajärvi 2009 109.)

LUONTEEN VAHVUUKSIA

Itsesääätely

Myötätunto

Sinnikkyys

Rakkaus

Rohkeus

Oppimisen ilo

Ystävällisyys

Luovuus

Reiluus

Ryhmätötaidot

(Vuorinen 2019.)